

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

§ 177

Vuoden 2023 toiminnan ja talouden suunnittelun lähtökohdat

TRE:875/02.02.01/2022

Valmistelija / lisätiedot:

Reija Linnamaa, Jukka Männikkö

Valmistelijan yhteystiedot

Strategiajohtaja Reija Linnamaa, puh. 040 572 9610 ja talousjohtaja Jukka Männikkö, puh. 050 576 7539, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Lisätietoja päätöksestä

Kaupunginlakimies Jouko Aarnio, puh. 040 514 4884, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä: Juha Yli-Rajala, Konsernijohtaja

Päätösehdotus

Vuoden 2023 talousarvion toiminnan tavoitteiden valmistelua jatketaan toiminnan ja talouden suunnittelun lähtökohdat -aineiston pohjalta.

Talousarviovalmistelussa ei hyväksytä käyttömenoja lisääviä toimintoja tai toimintojen laajentamisia.

Tuottavuuden ja tuloksellisuuden parantamiseen kiinnitetään erityistä huomiota.

Strategisesti tärkeitä investointeja toteutetaan, mutta investointeja jaksotetaan aiempaa pidemmälle aikajaksolle.

Kokouskäsitely

Kaupunginhallitus myönsi läsnäolo- ja puheoikeuden talousjohtaja Jukka Männikölle, strategiajohtaja Reija Linnamaalle, johtaja Taru Kuosmaselle, johtaja Mikko Nurmiselle, johtaja Teppo Rantaselle sekä henkilöstöjohtaja Niina Pietikäiselle. He olivat asiantuntijoina läsnä kokouksessa asian käsittelyn aikana ja poistuivat ennen päätöksentekoa.

Mikko Aaltonen liittyi kokoukseen.

Asian käsittelyn aikana Milka Hanhela teki seuraavan muutosehdotuksen:

"1. Poistetaan lause 'Talousarviovalmistelussa ei hyväksytä käyttömenoja lisääviä toimintoja tai toimintojen laajentamisia.'

2. Lisätään lause: 'Valmistelussa varaudutaan merkittävien toimintaympäristön muutosten aiheuttamiin kustannuspaineisiin.' "

Puheenjohtaja totesi Hanhelan ehdotuksen rauenneen koska sitä ei kannatettu.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Perustelut

Vuoden 2023 toiminnan ja talouden suunnittelun tueksi on laadittu aineisto, joka sisältää nostoja toimintaympäristön muutoksista, Ukrainan sodan vaikutuksista, sote-uudistuksen vaikutuksista, talouden lähtökohdista ja henkilöstöstä sekä lautakuntien ja konsernihallinnon näkymistä seuraavaan vuoteen. Vuoden 2023 suunnittelua toteutetaan poikkeuksellisessa tilanteessa. Valmistelua haastaa mm. hyvinvointialueen käynnistyminen, koronapandemian jatkuminen sekä Ukrainan sota ja sen vaikutukset kaupunkiin. Nämä vaikutukset on otettu huomioon valmistellussa aineistossa niiltä osin, kun vaikutuksia on tällä hetkellä tiedossa ja arvioitavissa.

Strategia ja toimintaympäristön muutokset

Tampereen strategia Tekemisen kaupunki hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa marraskuussa 2021. Strategia valmisteltiin Anna-Kaisa Iksen pormestariohjelman pohjalta. Strategia suuntaa vuoteen 2030 ja se perustuu tulevaisuuden muutosilmiöihin.

Toimintaympäristön muutoksia tarkastellaan aineistossa väestön ja muuttoliikkeen, hyvinvoinnin ja hyvinvointierojen, elinvoiman ja työllisyyden, asuntorakentamisen ja asumisen sekä toimintaympäristön ja koronan vaikutusten näkökulmista. Aineisto sisältää keskeiset nostot näistä teemoista sekä liitteenä olevan koosteen toimintaympäristön muutoksista.

Tampereen väkiluku on kasvanut viime vuodet voimakkaasti. Vuoden 2021 aikana väkiluku kasvoi yli 3 200 asukkaalla, mikä tarkoittaa 1,3 prosentin kasvua. Tampereen väestönkasvu perustuu kuntien väliseen muuttoon. Vuoden 2021 ennakkotiedon mukaan myös nettomaahanmuutossa (yli 1200 asukasta) on tapahtunut selkeää kasvua aikaisempiin vuosiin verrattuna. Tilastokeskuksen trendipohjaisen ennusteen mukaan Tampereen väestömäärän odotetaan kasvavan vauhdikkaasti myös lähivuosina.

Väestöryhmien välillä on hyvinvointieroja elinoloissa, terveydessä ja koetussa hyvinvoinnissa, jotka vaihtelevat mm. sosioekonomisen aseman, pääasiallisen toiminnan sekä sukupuolen mukaan. Köyhien eli pienituloisten osuus kotitalouksista on Tampereella edelleen suurempi kuin koko maassa keskimäärin. Alle 18-vuotiaista 13 prosenttia (4 700 hlöä) asuu pienituloisissa kotitalouksissa. Mielialaan liittyvät ongelmat ovat lisääntyneet selvästi ja ovat yleisempiä tytöillä ja naisilla. Koronapandemian aikana yksinäisyys on lisääntynyt.

Työmarkkinoilla ja aluetaloudessa kehitys on ollut kevääseen 2022 saakka suotuisaa. Työllisyystilanne on toipunut pandemiaa edeltäneelle tasolle, palkkasumma on kehittynyt Tampereella verrattain hyvin ja yrityskanta on uudistunut. Ukrainan sota saattaa muodostaa Tampereelle jatkossa negatiivista kehitystä.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Asuntorakentaminen on ollut Tampereella viime vuosina ennätysellisellä tasolla. Asuntoja on valmistunut vuosina 2017-2021 noin 17 300, joista 88 prosenttia kerrostaloasuntoja ja 77 prosenttia yksiöitä ja kaksioita. Asuntorakentaminen pysynee korkealla tasolla myös seuraavina vuosina. Vuonna 2021 myönnettiin poikkeuksellisen paljon rakennuslupia asuntorakentamiseen.

Ukrainan sodan vaikutukset näkyvät Tampereella monin tavoin. Muun muassa ukrainalaisten maahantulo, turvallisuusympäristön muutokset, turvallisuuden tunteen kasvu sekä sodan ja pakotteiden aiheuttama kustannustason nousu sekä raaka-aineiden ja materiaalien saatavuusongelmat vaikuttavat kaupungin toimintaan ja palveluihin.

Talouden lähtökohdat ja henkilöstö

Valtiovarainministeriön 13.4.2022 julkaisemassa Kuntatalousohjelmassa on arvioitu kuntatalouden tilaa ja näkymiä. Kuntatalous pysyi vuonna 2021 edellisvuoden tapaan vahvana. Tilikauden tulos oli liki 1,5 mrd. euroa ylijäämäinen ja toiminnan ja investointien rahavirta oli lähellä tasapainoa. Koronaepidemia ei ole heikentänyt kuntatalouden tilaa, sillä valtio on tukenut kuntia ja kuntayhtymiä epidemian aikana vuosina 2020-2021 erilaisilla tukitoimilla yhteensä noin 5 mrd. eurolla.

Hallitusohjelman mukaan kuntien tehtäviä ja velvoitteita vähentävät, lisäävät tai laajentavat toimenpiteet sekä kuntatalouteen vaikuttavat veroperustemuutokset kompensoidaan nettomääräisesti muuttamalla valtionosuuksia ja/tai vastaavaa kiinteää määrärahaa 100-prosenttisesti tai poistamalla muita tehtäviä tai velvoitteita. Jotta valtion rahoitusvastuu kuntien uusista ja laajenevista tehtävistä toteutuu, tulee uusien ja laajenevien tehtävien vaikutukset kuntatalouteen arvioida realistisesti.

Kaupungin vuoden 2022 alkuperäinen talousarvio on 26,6 milj. euroa alijäämäinen. Koronapandemia vaikuttaa vielä kuluvan vuoden toimintatuloihin ja toimintamenoihin, mutta huomattavasti vuotta 2021 vähemmän. Oletuksena myös on, että valtio kompensoi lupauksensa mukaisesti koronapandemian aiheuttamat lisäkustannukset ja tulojen vähennykset täysimääräisesti.

Taloussuunnitelmakauden keskeisenä tavoitteena on mitoittaa nettomenojen kasvu verorahoituksen kasvua pienemmäksi ja saavuttaa vuosittain reilusti ylijäämäinen tulos. Vuonna 2022 laadittavalla talous- ja tuottavuusohjelmalla tavoitellaan talouden pitämistä tasapainossa taloussuunnittelukauden ja erityisesti parantaa toiminnan tuottavuutta ja tuloksellisuutta. Uusia käyttömenoja lisääviä toimintoja ja/tai toimintojen laajentamisia ei voida sisällyttää talousarviovalmisteluun ja tällaisia esityksiä ei näin ollen pidä edes tehdä.

Sosiaali- ja terveydenhuoltouudistuksen toteutus vaikeuttaa vuoden 2023 taloussuunnittelua, sillä monet keskeiset verorahoitukseen liittyvät asiat ovat keväällä 2022 vielä epäselviä. Osa tiedoista saadaan vasta vuonna 2023. Sote-uudistuksessa kaikkien kuntien veroprosentteja leikataan 12,64 prosenttiyksikköä, kuntien yhteisöveron jako-osuutta leikataan

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

11,28 prosenttiyksikköä. Kuntien peruspalveluiden valtionosuuksia siirtyy yhteensä 5,7 mrd. euroa ja veromenetysten korvauksista yhteensä 1,94 mrd. euroa.

Valtuuston hyväksymä taloussuunnitelmakauden investointitaso on korkea erityisesti suhteessa vuosikatteeseen. Vuosikatteen tasoa suhteessa investointeihin tulee nostaa, jotta kaupungin lainamäärän kasvua saadaan olennaisesti hidastetuksi. Talous- ja tuottavuusohjelman eräänä keskeisenä tavoitteena on parantaa investointien suunnittelun, mitoituksen, ajoituksen ja rahoituksen yhteensovittamista niin, että taloussuunnitelmakaudella vuosikate kattaa investoinneista vähintään 70 prosenttia. Lisäksi investointien toteuttamisessa arvioidaan, mitä investoidaan kaupungin taseeseen ja mitä investointeja rahoitetaan muilla tavoin.

Hyvinvointialueelle siirtyy 1.1.2023 yhteensä noin 5 700 henkilöä. Henkilöstömäärä vähenee noin 14 400 henkilöstä 8 500 henkilöön. Henkilöstökulut vähenevät noin 260 milj. eurolla. Henkilöstön saatavuus ja pysyvyys korostuvat tulevaisuudessa keskeisenä haasteena. Kaupunki kilpailee osaajista hyvinvointialueen ja yksityisen sektorin kanssa.

Lautakuntien ja konsernihallinnon näkymiä vuoteen 2023

Aineistoon on koottu lautakuntien ja konsernihallinnon näkökulmista niitä palvelusuunnitelmien toimenpidekokonaisuuksia, joissa lautakuntien alaisessa ja konsernihallinnon toiminnassa tulee vuoden 2023 aikana onnistua.

Elinvoima- ja osaamislautakunnan alaisessa toiminnassa korostuu rakenteelliset uudistukset (sote- ja TE2024-uudistus) ja niihin valmistautuminen sekä palvelujen saatavuuden turvaaminen osana uudistuksia. Lisäksi lautakunnassa tulee panostaa toimiin yritystoiminnan ja ekosysteemien vahvistamiseksi. Koronapandemiasta toipuminen edellyttää myös elämystalouden edellytysten vahvistamista. Pirkanmaan alueen yritysten työvoimapulaan vastaamiseksi tarvitaan tulevaisuuden osaamistarpeiden ja kohtaannon edistämistä sekä kansainvälisyyden vahvistamista. Lautakunnan alaisessa toiminnassa korostuu myös ennakoivien ja automaattisten palvelujen tarjoaminen dataa ja tekoälyä hyödyntäen sekä tulevaisuuden oppimisympäristöjen kehittäminen. Tampereen vetovoima ja ikäluokkien kasvu korostavat lisäksi lukion aloituspaikkojen lisäämistä. Myös toimivan ja yhdenvertaisen oppivelvollisuus uudistuksen kehittäminen on keskeistä. Asunto- ja kiinteistölautakunnassa korostuu yhdyspinnat ja yhteistyö hyvinvointialueen kanssa, hyvinvoivat ja sosiaalisesti kestävät asuinalueet sekä kestävä kasvun turvaaminen ja edellytysten luominen kestäville elämäntapavaltioille ja asumiselle.

Sivistys- ja kulttuurilautakunnassa korostuu kaupungin ja hyvinvointialueen yhteistyön varmistaminen. Tamperelaisten asukas- ja asiakaskokemus riippuu jatkossa entistä enemmän kaupungin ja hyvinvointialueen yhteistyön onnistumisesta. Lisäksi lautakunnassa

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

korostuu toimet alueellisen yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Koronapandemian jälkeen tarve sosiaaliselle kanssakäymiselle on suuri. Lautakunnan toiminnassa oleellista on yhdistysten ja luovien alojen toimintakykyisyyden turvaaminen. Kaupungin hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamiseksi korostetaan ekososiaalisen sivistyksen edistämistä sekä kestävää liikkumista ja materiaalien kiertoa. Lisäksi lautakunnan alaisessa toiminnassa on tarve kohdentaa toimia palvelujen laadun ja sisältöjen kehittämiseen kaupungin elinvoiman lisäämiseksi. Myös asiakaskokemuksen parantamiseen ja työntekijäkokemuksen vahvistamiseen on tarve panostaa.

Yhdyskuntalautakunnassa ja kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunnassa korostuu ilmastomuutoksen hillintä ja siihen varautuminen, luonnon monimuotoisuuden lisääminen sekä kestävä ja sujuva liikkuminen. Monilla em. tavoitteista lisätään myös kaupungin viihtyisyyttä, turvallisuutta ja mahdollistetaan kaupunkilaisten aktiivista elämäntapaa. Lisäksi lautakunnan alaisessa toiminnassa korostuu toimet kaupunkiympäristön digitalisoimiseksi sekä keskustan kehittämiseksi. Kaupunkirakenteen kehittämisessä edistetään kestävyyttä ja laatua.

Konsernihallinnossa korostuu Ukrainan sodan vaikutuksista turvallisuuden ja turvallisuuden tunteen sekä digiturvallisuuden vahvistaminen. Keskeistä on lisäksi tukea palvelujen järjestämistä rakenteellisissa uudistuksissa sekä varmistaa omalta osaltaan yhdyspintojen sujuvuus. Kaupungin uuden roolin perustan vahvistamista jatketaan. Lisäksi keskeistä on talouden tasapainon ja tuottavuuden edistäminen sekä hankintojen tuloksellisuuden ja innovatiivisuuden vahvistaminen. Kilpailuun osaavasta työvoimasta vastataan rakentamalla vetovoimaista työnantajakuvaa ja hyvää työntekijäkokemusta. Myös automaattisia ja ennakoivia palveluita sekä tiedon hyödyntämistä kehitetään ja digitalisaation hyödyntämistä tuetaan.

Tiedoksi

Reija Linnamaa, Jukka Männikkö, Nina Mustikkamäki, Vesa-Matti Kangas, Niina Pietikäinen, Taru Kuosmanen, Lauri Savisaari, Teppo Rantanen, Mikko Nurminen, konsernihallinto, palvelualueet, liikelaitokset

Liitteet

1 Vuoden 2023 toiminnan ja talouden suunnittelun lähtökohdat

Nähtävilläolo ja tiedoksianto asianosaiselle

Pöytäkirja yleisesti nähtäville 3.5.2022 www.tampere.fi

Päätös on annettu tiedoksi sähköisesti 2.5.2022.

Tampere
02.05.2022

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Elina Nikkilä
Hallintosihteeri

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Muutoksenhakukielto

§177

Muutoksenhakukielto

Oikaisuvaatimusta tai kunnallisvalitusta ei saa tehdä päätöksestä, joka koskee:

-vain valmistelua tai täytäntöönpanoa (KuntaL 136 §)

-virka- tai työsopimuksen tulkintaa tai soveltamista ja viranhaltija on jäsenenä viranhaltijayhdistyksessä, jolla on oikeus panna asia vireille työtuomioistuimessa (KVhl 50 § 2 mom.)

-etuosto-oikeuden käyttämättä jättämistä (EtuostoL 22 §)